

Møteinnkalling

Utval: **Folgefonna nasjonalparkstyre**
Møtestad: Rosendal, Folgefonnssenteret
Dato: 21.11.2016
Tidspunkt: 10:00 - 15:00

Eventuelt forfall må meldast snarast på e-post: fmhoabh@fylkesmannen.no, eller tlf. 40 90 43 41. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

For dei som skal sende reiserekning sjå:

Selvbetjeningsportal for mottaker av honorar

<https://dfo.no/Kundesider/Lonnstjenester/Selvbetjening/Selvbetjeningsportal/>

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 22/16	Godkjenning av innkalling og dagsorden		
ST 23/16	Underskrift av protokoll frå førre møte		
ST 24/16	Fagleg rådgjevande utval - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016		2016/2843
ST 25/16	Møteplan 2017 - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016		2016/2843
ST 26/16	Bestillingsdialog for Folgefonna nasjonalparkstyre og Statens naturoppsyn 2017 - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016		2016/2843
ST 27/16	Forespurnad om kjøp av kunstverk til Folgefonnsenteret - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016		2016/2843
DS 19/16	Folgefonna Nasjonalpark - Etne - Bruk av helikopter - Bergstø - Kjetil Riise		2016/2652
DS 20/16	Løyve - Motorferdsel Helikopter filming - Folgefonna		2016/11550

Anna:

- Referat frå Nasjonalparkkonferansen 2016
- Oppsummering av besøksundersøking 2016
- Oversikt over tiltaksmidlar og gjennomførte tiltak 2016
- Ønske om studietur 2017?
- Folgefonnkonferansen 2017

ST 22/16 Godkjenning av innkalling og dagsorden

ST 23/16 Underskrift av protokoll frå førre møte

Arkivsaksnr: 2016/2843-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 04.11.2016

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	24/16	21.11.2016

Fagleg rådgjevande utval - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016

Forvalters tilråding

Folgefonna nasjonalparkstyre kjem med forslag og oppnemner medlemmar til fagleg rådgjevande utval.

Bakgrunn

I vedtektene til Folgefonna nasjonalparkstyre er det krav om å ha eit fagleg rådgjevande utval som skal møtast minst ein gong per år til eit dialogmøte. Utvalet skal bestå av representantar for dei ulike interessene i verneområda, som blant anna grunneigarar, friluftsråd, næringsliv, natur- og miljøorganisasjonar og liknande.

Forslag til utforming

Grupper	Forslag til medlemmer
Grunneigarar	
<ul style="list-style-type: none"> • Kvinnherad 	Bjarte Naterstad Baroniet
<ul style="list-style-type: none"> • Jondal 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ullensvang 	Per Måkestad, Amund Måge
<ul style="list-style-type: none"> • Odda 	Bjørn Buer, Einar Riise
<ul style="list-style-type: none"> • Etne 	

Turistnæring	Trolltunga Toursim?
Reiselivsnæring	Folgefonni Breførarlag Åsmund Bakke
Friluftsliv	Forum for natur- og friluftsliv. Ørjan Sælensminde Paraplyorganisasjon for <ul style="list-style-type: none"> • Turlaget • NNV • Jeger og Fisk • Friluftsrådet • Kajakkforbundet
Miljøorganisasjon	Naturvernforbundet Hordaland <ul style="list-style-type: none"> • Dagleg leiar: Nils Tore Skogland
	Naturvernforbundet Kvinnherad <ul style="list-style-type: none"> • Jarle K. Øvrehus
	SABIMA Samarbeidsråd for <ul style="list-style-type: none"> • Botanisk forening • Norsk sopp- og nyttevekstforening • Norsk Zoologisk forening • Norsk Ornitologisk forening • Norsk Entomologisk forening • Norsk Biologforening • Norske havforskeres forening • Nordisk kulturlandskapsforbund • Norsk limnologisk forening
	Ivar Baste
	Rune Voie (Fugleforeninga Hordaland)
Historielag	
Landbruksnæringa	Lokal representant for bondelaga
	Bjarte Naterstad (Bondelaget)
Næring	
Kraft	SKL
	Kvinnherad Energi
	Statkraft

Praktisk

- Det er planlagt eitt møte i året til å begynne med
- Dei som sit i utvalet får dekkja reise, men ikkje møtegodtgjerdsla

Arkivsaksnr: 2016/2843-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 04.11.2016

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	25/16	21.11.2016

Møteplan 2017 - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016

Forvalters tilrådning

Det vert planlagt 4 møter for 2017.

Når	Spesielle tema
Vår	Prioritering av tiltaksmidlar
Forsommar	Synfaring
Haut	Synfaring/ tiltak
Haut/Vinter	Bestillingsdialog/oppsummering av 2017

Arkivsaksnr: 2016/2843-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 04.11.2016

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	26/16	21.11.2016

Bestillingsdialog for Folgefonna nasjonalparkstyre og Statens naturoppsyn 2017 - Folgefonna Nasjonalparkstyre 2016

Forvalters tilråding

Saka vert lagt fram utan tilråding frå forvaltaren - til drøfting i møtet.

Bakgrunn for saka

Bestillingsmøte (tidl. bestillingsdialogen) er ein formalisert prosess mellom forvaltningsstyresmakta og Statens naturoppsyn (SNO) lokalt. Prosessen har som føremål å sikre god dialog og føreseieleg prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av dei tiltak i felt som SNO kan utføre.

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal nyttast for innmelding av trong for midlar til tiltak i verneområda. Frist for innmelding av tiltak er xx. (Vi har ikkje fått infoskriv frå Miljødirektoratet om dette enno).

Tiltak som vert prioriterte framover må vere forankra i forvaltningsplan og besøksstrategi.

Forslag til tiltak 2017

Verneområde	Skildring	Tiltaksmidler/ omsøkt	Status
-------------	-----------	--------------------------	--------

Folgefonna NP	Forprosjektering innfallsport Etne	50 000	I tråd med besøksstrategi (under arbeid) vil Folgefonna nasjonalparkstyre vere med å tilrettelegge for ein innfallsport/utsiktspunkt for Folgefonna i Etne. Forprosjektering vil gå ut på å planlegge kor eit slikt informasjonspunkt skal ligge og prosjektere utforminga og gjennomføring av tiltaket
Buer LVO	Benker og bord ved innfallsport Buer	70 000	Innfallsport Buer opplever stor auke i tal besøkande og det er ønskjeleg å tilrettelegge med bord og benkar for dei besøkande nede i sjølve Buer. I tråd med besøksstrategi (under arbeid)
Bondhusdalen LVO	Reparere bru ved Sandarvollen	?	Olaf veit meir
Hattebergsdalen LVO	Teljning av besøkande ved Hattebergfossen	?	Setje opp ein ferdselsteljar ved brua over Hattebergsfossen for å sjå kor stor trafikk der er i dag, før tiltak med å utbetre stien.
Folgefonna NP	Hengebru over Skrelet	25 000	Innfallsport Ullensvang, Buførevegen har behov for eit infrastrukturtiltak ved ei bru for å kunne gje gåande eit godt alternativ for å kome inn på stien frå Reiseter.
Buer LVO	Utbetring av sti til Buerbreen	100 000	Stien til Buerbreen er mykje brukt (over 20 000 besøkande kvart år). Nokre parti av stien er vanskeleg å forsere og andre parti er sterkt prega av slitasje og treng tilrettelegging for å vere trygge.
Buer LVO	Teljning av besøkande ved Reinanuten	?	Tal besøkande til Buer er aukande og ein forventer også ein auke av turgåarar til Reinanuten. Denne stien er lite tilrettelagt og det kan vere lurt å få oversikt over besøkstalet for å vurdere slitasje og eventuelle tiltak.
Alle verneområda	Kartlegging av kulturminne	100 000	Naudsynt i samband med besøksstrategi
Alle verneområda	Folgefonnkonferansen	?	Midlar til info-tiltak i samband med konferanse?
Alle verneområda	Kartlegge stislitasje	50 000	Kunnskapsgrunnlag for besøksstrategi og planlegging av tiltak
Alle verneområda	Besøkssundersøkelse	50 000	Utvida versjon av besøksundersøkinga vi hadde i 2016

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder 2015-2020

Det overordna målet for forvaltning av verneområder er at verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde skal ivaretas. I forslaget til statsbudsjett for 2015 (Prop.1S (2014-2015)) sies det slik:

«Dei verna områda representerer store ressursar og høve til opplevingar, samtidig som dei sikrar naturverdiar og områda sin funksjon som leveområde for planter og dyr. God forvaltning i desse områda som byggjer opp under verneformålet slik at verneverdiane ikkje blir reduserte eller øydelagde som følge av inngrep eller bruk som ikkje er berekraftig er ein føresetnad, både for å ta vare på dei økosystema som er sikra for framtidige opplevingar og for verdiskaping i utmarkskommunane no og i framtida».

Gjennomføring av konkrete, praktiske tiltak i verneområdene er en del av forvaltningen av verneområdene og skal sammen med praktisering av verneforskriften og annet arbeid bidra til å oppnå disse målsettingene. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde gir de ytre, formelle rammene for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres.

Det overordnede målet er at tiltaksmidlene skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres.

Målet for tiltaksarbeidet i verneområdene er at andel truede verneområder skal reduseres til 20 % innen 2020.

Rapportering av gjennomførte tiltak, rapportering av bruk av midler og dokumentasjon av resultater blir sentralt for å vurdere om målet nås.

De sentrale utfordringene for arbeidet med tiltak i verneområder kan kort oppsummeres slik:

- Andelen truede verneområder går ikke ned, på tross av styrket innsats. Et økt antall verneområder, men en stabil andel truede områder innebærer at antall truede områder har økt.
- Mange helt nødvendige restaurerings- og skjøtselstiltak er svært kostbare, særlig gjelder dette restaurering av våtmark og uttak av fremmede treslag som sprer seg aggressivt inn i og innen verneområder.
- Skjøtselstiltak i verneområder krever oppfølging over mange år. Allerede igangsatte prosjekter binder en stadig større del av tildelte midler, og begrenser handlingsrommet. Å oppgi allerede igangsatt skjøtsel innebærer som hovedregel at investeringen går tapt.
- Vedlikehold av tilretteleggings- og informasjonstiltak (besøksforvaltningstiltak) binder tilsvarende som for skjøtselstak en stadig større del av tildelte midler.
- Et økt antall nye aktører er blitt forvaltningsmyndighet for verneområder og dermed også ansvarlig for bestilling og oppfølging av tiltak. Dette innebærer et stort

opplærings- og informasjonsbehov. I tillegg vil det være en balansegang mellom de nasjonale faglige føringer for bruk av tiltaksmidlene og et ønsket lokalpolitisk rom for prioritering.

- Stor variasjon er et kjennetegn ved norsk natur, og et «typisk fylke» strekker seg fra hav til høyfjell. Å gi anbefalinger om valg av metodikk ved skjøtsel krever kunnskap om og kompetanse på svært mange ulike naturtyper. Det er stort behov for videre forskning og kunnskap- og kompetanseutvikling. Dette vil gi grunnlag for klarere anbefalinger/forutsetninger om metodikk fra Miljødirektoratet til forvaltningsmyndighet generelt og i konkrete saker.
- Fortsatt landbruksdrift og spesielt tilgang på beitedyr er viktig for skjøtsel av kulturbetingede naturtyper i verneområder. Avstand mellom verneområde og gårdsbruk med beitedyr er en kritisk faktor for å gjennomføre skjøtsel i mange verneområder
- Overvåking av tilstand og overvåking av effekten av gjennomførte tiltak må skaleres opp.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Nedenfor gis en oversikt over hvilke prioriteringer som vil bli fulgt ved fordelingen av tiltaksmidlene til skjøtsel og besøksforvaltning. I tillegg er det noen andre faktorer som også vil ligge til grunn for prioriteringene.

For å sikre at tiltak i verneområder gir størst mulig miljøgevinst og skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte, er det avgjørende at en har en god forvaltningsplan som basis jf. også postbeskrivelsen for post 1420.31. For nasjonalpark- og verneområdestyrene som er i gang med en forvaltningsplanprosess, skal en flerårig tiltaksplan ligge til grunn for prioriteringene.

Forvaltningsplaner (inkl. tiltaksplaner, skjøtelsplaner og besøksstrategier) skal godkjennes av Miljødirektoratet for områder som forvaltes av nasjonalpark- og verneområdestyrer og Ramsarområder. Fylkesmannen skal godkjenne forvaltningsplaner for områder som forvaltes av kommuner.

Tiltak med formål om å redusere trusler skal være rettet mot den/de viktigste truslene i det aktuelle området..

For skjøtelsprosjekter gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Pågående skjøtelsprosjekter. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 2: Tiltak i områder som er akutt truet og med behov for skjøtsel. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 3: Tiltak i områder med identifiserte trusselfaktorer, men der det ikke er behov for akutte tiltak

For områder under prioritet 2 over er det ikke aktuelt å prioritere midler til besøksforvaltningstiltak før det er iverksatt tiltak mot trusselen/trusslene og situasjonen er under kontroll. Et unntak fra dette er dersom forstyrrelse er trusselen og dersom problemet kan løses ved besøksforvaltningstiltak.

For besøksforvaltningstiltak gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Ferdigstilling av påbegynte tiltak som fremmer eller er nødvendige for å ivareta verneformålet.
- Prioritet 2: Tiltak i verneområder som har utarbeidet besøksstrategi som en del av forvaltningsplanen. I perioden 2014 – 2017 vil det bli prioritert midler til de fire nasjonalparkene (Hallingskarvet, Rondane, Jotunheimen og Varangerhalvøya) som er utvalgt som piloter for å utvikle besøksstrategier. Det vil være et årlig økende finansieringsbehov i pilotperioden.
- Prioritet 3: Tiltak i områder der det er akutt behov for å ivareta verneverdiene. Følgende prioritering skal legges til grunn i slike områder (i prioritert rekkefølge):
  - 1) Tiltak som ivaretar verneverdiene
  - 2) Formidling av verneverdier
  - 3) Tiltak for å fremme friluftslivet
- Prioritet 4: Etablering av første gangs informasjonstavler i områder hvor det er behov

Fylkesmennene tildeles et samlet beløp til vedlikehold av informasjonsmateriell, skilting m.v. For kommuner og nasjonalpark-/ verneområdestyrer meldes behov for vedlikehold inn gjennom bestillingsdialogen i tråd med tidligere praksis.

I tillegg til overstående prinsipper for fordeling av tiltaksmidler, skal følgende tillegges vekt ved prioritering mellom likeartede tiltak:

- ◆ Kostnadseffektivitet, ut fra et mål om mest mulig forbedring av tilstand pr. krone
- ◆ Samfinansiering med andre aktører
- ◆ Prosjekter som involverer/drives med dugnadsinnsats av grunneiere, frivillige lag og foreninger.

Andre forhold

Erfaringer med tiltak i verneområder over de siste årene har gitt erfaringer med rekke problemstillinger. Flere slike problemstillinger og retningslinjer for fordeling av midler omtales under.

Kartlegging

Tiltaksposten skal i utgangspunktet ikke benyttes til generelle kartlegginger. Kartlegging som er nødvendig for å planlegge tiltak kan finansieres over denne posten.

Planavklaring og forprosjektering

For større tiltak som krever planavklaring skal dette foreligge så langt som råd før tiltaket innmeldes, slik at det ikke gis midler til et tiltak som i realiteten ikke kan igangsettes samme budsjettår. Midler til forprosjektering kan tildeles. Tillatelse fra grunneier skal foreligge før tiltaket blir vurdert.

Installasjoner i verneområder

Større besøksanlegg og installasjoner i verneområder må være del av en besøksstrategi for kunne bli prioritert. Fugletårn er et tiltak som går igjen i bestillingsdialogen, og ofte er det her snakk om svært dyre anlegg. Eventuelle nye installasjoner av denne typen kan finansieres over tiltaksposten, men det vil være krav om betydelig samfinansiering for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforhold og vedlikeholdsansvar avklares på forhånd.

Tiltak utenfor verneområder

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor enkelte verneområder, er en ofte avhengig av at naturtilstanden utenfor verneområdet er god. I noen tilfeller vil det derfor være nødvendig å gjennomføre tiltak både innenfor og utenfor verneområdene for å ivareta verneverdiene innenfor verneområdet. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere utenfor verneområdet.

Bruk av plantevernmidler i skjøtsel av verneområder

Skal man få bukt med fremmede arter eller gjengroingsarter i verneområdene, må metodikk som gir et realistisk tidsperspektiv for bekjempelse vurderes, og det må legges vekt på effekten og kostnader av de ulike metodene. Store kostnader til gjentatt manuell rydding kan vanskelig forsvares i en større sammenheng dersom avgrenset og forsvarlig bruk av plantevernmidler kan fjerne trusler fra et verneområde. Kjemikaliebruken må vurderes i forhold til hvor sterkt arten truer verneverdiene på kort og på lengre sikt. Behovet for tiltak og aktuelle metoder må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, og det er forvaltningsmyndigheten for det enkelte verneområde som skal foreta disse vurderingene.

Typeområder

For å ivareta naturtyper som er avhengig av skjøtsel og med vekt på regional variasjon, foreslås det å utrede en ordning med nasjonale typeområder. Det må først gjennomføres en analyse for å identifisere hvilke områder som skal velges ut. Skjøtselen i typeområdene skal være mer intensiv og dekke større areal enn i andre verneområder. Ved behov for forsknings- og utviklingsarbeid i forbindelse med skjøtelsesmetoder, overvåking med mer skal dette legges til disse områdene. Kunnskap fra typeområdene skal brukes i andre liknende verneområder. Ved begrenset ressurstilgang, skal typeområdene prioriteres høyt. Kriterier som legges til grunn for utvelgelse;

- Området har forvaltningsplan eller skjøtelsesplan
- Området skal ha bevaringsmål, være basiskartlagt og følge et etablert overvåkningssystem
- Området skal være representativt for den aktuelle regionen

HKH Dronning Sonja

Sakshandsamar Astrid Bakke Haavik

Vår ref. 2016/2843 - 432.3

Dato 03.11.2016

UTKAST

Forespurnad om å kjøpe eit kunstverk til det nye Folgefonnsenteret i Rosendal

(Innleiing.)

Den 2. mai 2017 opnar det nye Folgefonnsenteret i Rosendal. Senteret vil verte opna av statsminister Erna Solberg. I samband med opninga vil det vere ein konferanse om naturmangfald og folk vert inviterte til å sjå utstillinga.

Senteret skal vere ein plass for informasjon, kunnskap og inspirasjon. Utstillingane her skal ha fokus på formidling av kunnskap om Folgefonna, vatn, klima, biomangfald og berekraftig utvikling. Senteret samarbeider tett med internasjonale forskingsinstitusjonar som Universitetet i Bergen, Bjerknessenteret og Havforskningsinstituttet. Det er også tett samarbeid med aktivitetsbedrifter, reiseliv og besøksmål rundt Folgefonna med eit felles mål om lokal verdiskaping.

Folgefonnsenteret skal innehalde:

- Ein spennande utstilling med historier om vatnet si rundreise på jorda, Folgefonna sin plass i det globale klimasystemet, naturmangfald, berekraftig utvikling og Folgefonna nasjonalpark
- Skipsbyggjarmuseum for ny og historisk skipsbyggerindustri
- Turistinformasjon for Kvinnherad og området rundt Folgefonna
- Arbeidsplassar for forskarar, forvaltning og reiseliv

I samband med opninga av senteret vil Folgefonna nasjonalparkstyret gjerne gje ein gåve til senteret. Nasjonalparkstyret er ansvarlege for forvaltning av Folgefonna nasjonalpark og fem

---

naturvernområde rundt Folgefonna. Gåva skal representere Folgefonna nasjonalpark, som styret har ansvar for å forvalta i tråd med verneforskriftene vedtekne i 2005. Dronninga opna Folgefonna nasjonalpark i 2005 og står difor som ein slags gudmor/høg beskyttar for verneområdet. Vi veit at Dronninga er godt kjend i naturen rundt Folgefonna og hennar kunstnariske uttrykk hentar mykje inspirasjon frå våre naturlege omgjevnader. På grunn av dette tenkjer vi at eitt av Dronninga sine kunstverk kan vere med å forankre det nye Folgefonnsenteret i historikken om vern og naturen rundt Folgefonna.

Difor vil vi gjerne kome med ein forespurnad om Dronninga kan tenke seg å selje eit bilete/kunstverk som styret kan gje til utsmykking av Folgefonnsenteret?

(Avrunding.)

Med venleg helsing

Jon Larsgard
Styreleiar, Folgefonna
nasjonalparksenter

Astrid Bakke Haavik
nasjonalparkforvaltar

DS 19/16 Folgefonna Nasjonalpark - Etne - Bruk av helikopter - Bergstø - Kjetil Riise

DS 20/16 Løyve - Motorferdsel Helikopter filming - Folgefonna